

Groeien naar kritisch en zelfstandig bronnen beoordelen (GFL LPD 22)

Hier vind je drie rubrics, elk afgestemd op een specifieke graad van het secundair onderwijs. Deze rubrics kun je als leraar in alle vakken inzetten om leerlingen te ondersteunen bij het beoordelen van informatie die ze opzoeken voor jullie vakken. De rubric helpt hen objectief te evalueren op basis van de criteria betrouwbaarheid, correctheid, bruikbaarheid, begrijpbaarheid en doelgerichtheid.

De rubrics bouwen op in complexiteit van het taalgebruik, voor oudere leerlingen gebruiken we in de rubric complexer taalgebruik, meer gericht op nuance en kritisch denkvermogen. Ook de diepgang van de evaluatie vergroot naarmate de leerlingen vorderen. In de derde graad verwachten we dat leerlingen bronnen meer diepgaand en in detail kunnen analyseren, terwijl in de eerste graad de focus ligt op basiskenmerken zoals wie de auteur is en of de informatie begrijpelijk en relevant is. In de derde graad vereist de rubric meer inzicht van de leerling over de mate waarin de bron past bij het onderzoeksdoel en hoe goed deze bron in het grotere onderzoeksplaatje past.

Pas na het beoordelen van je informatie begin je met het verwerken ervan. Kijk op de volgende pagina's om de rubrics te bekijken!

Rubric voor de eerste graad SO

Categorie	Criteria	Uitstekend	Goed	Voldoende	Onvoldoende
Betrouwbaarheid	Wie schreef het?	De auteur is een expert of een bekende organisatie, en er wordt duidelijk aangegeven wie dat is.	De auteur is bekend, maar geen expert. Het lijkt betrouwbaar.	De auteur is onbekend, maar het klinkt betrouwbaar.	De auteur is onbekend of anoniem, en het is niet duidelijk of het betrouwbaar is.
	Waar komt de bron vandaan?	De bron komt van een betrouwbare website, boek of organisatie.	De bron komt van een redelijk betrouwbare website of organisatie.	De bron komt van een onbekende of minder betrouwbare plek.	De bron komt van een onbetrouwbare of onbekende bron, zoals een persoonlijke blog.
	Datering van de bron	De bron is recent gepubliceerd en de informatie is actueel.	De bron is enigszins verouderd, maar bevat nog steeds bruikbare informatie.	De bron is ouder en sommige informatie kan verouderd zijn.	De bron is verouderd en de informatie is niet meer relevant of juist.
Bruikbaarheid	Sluit de bron aan bij je onderwerp?	De informatie sluit perfect aan bij mijn onderwerp.	De bron is grotendeels relevant, maar bevat enkele irrelevante delen.	De bron is gedeeltelijk relevant, maar bevat ook veel irrelevante informatie.	De bron heeft weinig of niets te maken met mijn onderwerp.
	Hoeveel informatie geeft de bron?	De bron geeft veel goede en gedetailleerde informatie.	De bron geeft voldoende informatie, maar mist enkele details.	De bron biedt weinig informatie of is erg oppervlakkig.	De bron bevat nauwelijks bruikbare informatie.
	Correctheid	Is de informatie juist?	Alle informatie is juist en wordt ondersteund door betrouwbare bronnen.	De meeste informatie is juist, maar niet alles is controleerbaar.	Enkele beweringen zijn correct, maar veel zijn ongefundeerd.
Begrijpbaarheid	Is de bron makkelijk te begrijpen?	De tekst is duidelijk, goed geschreven, en makkelijk te volgen.	De tekst is redelijk goed te begrijpen, met enkele moeilijke delen.	De tekst is vaak lastig te begrijpen door moeilijke taal.	De tekst is onduidelijk en moeilijk te begrijpen.
Doelgerichtheid	Kun je deze bron gebruiken voor je onderzoek?	De bron sluit perfect aan bij mijn onderzoek en helpt me verder.	De bron is bruikbaar, maar mist wat informatie voor mijn onderzoek.	De bron helpt enigszins, maar is niet volledig relevant voor mijn doel.	De bron is niet bruikbaar voor mijn onderzoek en sluit niet aan bij mijn doel.

Rubric voor de tweede graad SO

Categorie	Criteria	Uitstekend	Goed	Voldoende	Onvoldoende
Betrouwbaarheid	Auteur / Organisatie	De auteur is een expert of een gerenommeerde organisatie, en er zijn duidelijke bronnen of referenties.	De auteur is bekend, maar geen expert. De bron lijkt betrouwbaar.	De auteur is onbekend, maar de bron klinkt betrouwbaar.	De auteur is onbekend of anoniem en de betrouwbaarheid is twijfelachtig.
	Publicatie en datering	De bron komt van een betrouwbare website of uitgever en is recent gepubliceerd.	De bron komt van een redelijk betrouwbare bron en is enigszins verouderd.	De bron komt van een minder betrouwbare uitgever en is verouderd.	De bron komt van een onbetrouwbare of onbekende website en is oud.
Bruikbaarheid	Relevantie voor je onderwerp	De bron sluit volledig aan bij mijn onderwerp en biedt waardevolle informatie.	De bron is grotendeels relevant, met enkele irrelevante aspecten.	De bron is enigszins relevant, maar bevat veel irrelevante informatie.	De bron is nauwelijks relevant voor mijn onderwerp.
	Diepgang van de informatie	De bron biedt diepgaande, gedetailleerde en uitgebreide informatie.	De bron biedt voldoende informatie, maar mist enige diepgang.	De bron biedt oppervlakkige informatie zonder veel details.	De bron bevat zeer weinig relevante informatie.
Correctheid	Feiten en claims	De feiten in de bron zijn correct en onderbouwd met betrouwbare referenties.	De meeste feiten zijn correct, maar sommige claims zijn niet goed onderbouwd.	Enkele feiten zijn correct, maar veel claims zijn ongefundeerd.	De bron bevat veel onjuiste of ongefundeerde beweringen.
Begrijpbaarheid	Taal en structuur	De bron is duidelijk, gestructureerd en makkelijk te begrijpen.	De bron is redelijk goed te begrijpen, met enkele ingewikkelde zinnen of termen.	De bron is moeilijk te begrijpen door complexe taal.	De bron is verwarrend en moeilijk te volgen.
Doelgerichtheid	Geschiktheid voor het onderzoeksdoel	De bron is zeer geschikt voor mijn onderzoek en biedt veel nuttige informatie.	De bron is bruikbaar voor mijn onderzoek, maar mist enige informatie.	De bron is enigszins bruikbaar, maar niet volledig geschikt voor mijn doel.	De bron is niet relevant voor mijn onderzoek en helpt niet bij mijn doel.

Rubric voor de derde graad SO

Categorie	Criteria	Uitstekend	Goed	Voldoende	Onvoldoende
Betrouwbaarheid	Auteur / Organisatie	De auteur is een erkende expert of een gerenommeerde organisatie met duidelijke bronnen en referenties.	De auteur is betrouwbaar, maar geen expert. Bronnen zijn gedeeltelijk aanwezig.	De auteur is onbekend, maar de bron lijkt betrouwbaar.	De auteur is anoniem of onbekend en de bron is twijfelachtig.
	Publicatie en datering	De bron is gepubliceerd door een erkende uitgever en is recent en relevant.	De bron komt van een redelijk betrouwbare bron, maar is enigszins verouderd.	De bron is verouderd en komt van een minder betrouwbare bron.	De bron is oud en komt van een onbetrouwbare uitgever.
Bruikbaarheid	Relevantie voor je onderzoek	De bron sluit perfect aan bij het onderzoek en biedt waardevolle en relevante informatie.	De bron is grotendeels relevant voor het onderzoek, met enkele irrelevante delen.	De bron is enigszins relevant, maar bevat veel irrelevante informatie.	De bron is nauwelijks relevant voor het onderzoek.
	Diepgang en details	De bron biedt uitgebreide, gedetailleerde en grondige informatie over het onderwerp.	De bron biedt voldoende informatie, maar mist soms diepgang of details.	De bron biedt oppervlakkige informatie zonder voldoende details.	De bron bevat nauwelijks diepgaande of relevante informatie.
Correctheid	Feiten en bewijs	Alle feiten zijn correct en onderbouwd met betrouwbare en relevante bronnen.	De meeste feiten zijn correct, maar sommige claims zijn onvoldoende onderbouwd.	Enkele feiten zijn correct, maar veel claims zijn ongefundeerd.	De bron bevat veel onjuiste of ongefundeerde beweringen zonder bewijs.
Begrijpbaarheid	Taalgebruik en structuur	De bron is helder geschreven, goed gestructureerd en eenvoudig te begrijpen.	De bron is over het algemeen begrijpelijk, maar bevat enkele complexe termen.	De bron is moeilijk te begrijpen door complexe taal of structuur.	De bron is verwarrend en moeilijk te volgen door slecht taalgebruik.
Doelgerichtheid	Geschiktheid voor onderzoeksdoel	De bron is volledig geschikt voor mijn onderzoeksdoel en biedt veel nuttige informatie.	De bron is bruikbaar voor mijn onderzoek, maar mist enkele belangrijke elementen.	De bron helpt enigszins, maar biedt onvoldoende relevante informatie voor het doel.	De bron sluit niet aan bij mijn onderzoeksdoel en is niet bruikbaar.